

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda
és
kiadóhivatal:

CIRNER ÉS LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési felhívás.

Midőn a „Közérdek“-et politikai lappá alakítottuk át, azt reméltük, hogy a hazai általános politikai közélet eleven fejlődést és haladást teremtő munkájából vehetjük ki első sorban a minket megillető részt. Alig kezdtünk azonban e nehéz, de lelkesítő feladathoz, azonnal észre kellett vennünk, hogy nekünk nemcsak munkálni, hanem ennél még fokozottabb erővel védeni is kell magunkat oly politikai és nemzetiségi irányelvek ellen, melyek — szerintünk — károsak, sőt veszedelmesek is lehetnek magyar állami és hazafias társadalmi szempontból.

Az olvasó közönség a lefolyt félév alatt elegendő bizonyosságot szerezhetett arról, hogy mily munkaerőkkel és mily szellemben igyekeztünk teljesíteni felvállalt nehéz kötelességeinket. Így fogjuk jövőre is folytatni, sohase tévesztve szem elől a legfőbb célt: békés uton megnyerni a széthúzó elemeket a magyar állami eszmének.

E küzdelmünkben erőt a szabadság és igazság eszménye, bátoritást olvasó közönségünk hazafias támogatása nyújt.

Megujtjuk tehát lapunk előfizetési felhívását, kérve olvasóinkat, hogy a „Közérdek“-et támogatni és terjeszteni szíveskedjenek s e végből az új félévben előfizetéseiket lapunk kiadóhivatalához mielőbb küldjék be.

A „Közérdek“ szerkesztősége.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 „ — „
Negyedévre	1 „ 50 „

A „Közérdek“ kiadóhivatala.

Tisza Kálmán.

Nagy-Enyed, július 1.

(E.) Az ezredév alkalmából legmagasabb és illetékes helyről elhangzott beszédekhez méltán sorakozik Tisza Kálmán nagyváradi beszámolója. Nem a beszéd formái szépsége, nem a hely, hol az elhangzott, teszik azt fontossá, érdekessé, hanem megadja jelentőségét tartalma és az, hogy aki elmondta, nemzeti életünknek az utolsó időkben egyik főintézője volt.

Ha valaki a multakból tapasztalatokat merítve a nemzetnek jövő munkálkodá-

sára, magatartására nézve a közélet tanulságaira hivatkozással irányelveket állíthat fel, úgy bizonyára Tisza jogosult erre, ki e század utolsó tizedeiben vezére, kormányzója volt Magyarországnak.

Számos, hosszú évek tapasztalata szól Nagy-Várad képviselőjének ajkairól és tanácsait elfogultság nélkül hallgathatjuk, követhetjük mindnyájan, mert e szavakban nem rejlik sem titkos szándék, sem jövőt igénylő czél; egyszerű, tiszta tanácsa ez annak, ki tapasztalatból tudja, minő téren kell haladnunk, minő elveket követnünk különösen mostani viszonyaink között, ha nemzetünket egy jövő ezredévi fennállásra megerősíteni, megtartani akarjuk.

Elfogultság nélkül hallgatjuk a közelmúltak e nagy emberét, hisz ő maga is kijelenté beszéde végén, hogy koránál, megfutott pályájánál fogva talán már csak azzal nem fogják gyanúsítani, hogy strébereskedik.

És midőn ekép Tisza beszámolóját mint egy puritán jellemű, tapasztalt és nagy eszű államférfiú nyilatkozatát tekinthetjük, ki hazája iránti kötelességeit

TÁRCZA.

Lám megmondtam . . .

Lám megmondtam, lám megmondtam,
Hogy vigyázzon magára;
Hogy vigyázzon ilyen szép lány
Piczi piros ajkára.

Lám, lám! hogyha hallgat reám,
S virágok közt nem járkál:
Az a kis méh el nem teved:
Ajakára rá nem száll.

Mily boldog volt a kis állat!
Mennyi mezet szedhetett!
. . . Ejh hát hogyha fulánkjal,
Vágtott volna mély sebet!

Lám szerenese! . . . Hát vigyázzon
Kiesinke kis angyalom,
Piczi ajka nem a méhnek
Van teremtvé, nem bizon!

Z.

A megmentett millió.

Irta Z. A. G.

Néhány éve roppant port vert föl Coppé-
nak „Bonne crime“ című elbeszélése, a mely-
ben egy ember legjobb barátját és jöltevő-
jét annak saját kérelmére meggyilkolja,
hogy akként a meggyilkolt családja meg-
kapva a százezer frank biztosítási összeget,

meneküljön a nyomor fenyegető rémétől.
Coppée ezt jó bűnnek nevezi, mert a czél
szentesíti az eszközt szerinte. Persze a biz-
tosító társulatok nem így gondolkodtak, ha-
nem az egész világsajtót teleirták Coppée
elmélete ellen.

Mikor most a hódoló felvonulás daliáinak
névsorát olvastam, hirtelen egy név tűnt fel
emlékembem, egy név, a melyhez sokkal
megrazóbb tragikum fűződik a Coppée hő-
seinél, s a melynek nagy híre még a Themse
és Szajna partjain sem csökken. A Monos-
tory grófok ősi nemzetséget 1849-ben csak
két ember képviselte. Az egyik a nagynéne,
egy ősi gondolkodású, bigott és szívtelen
vénasszony, aki a rengeteg családi vagyon
hasznélvezetével birva, mindent a papokra
költött, de a viláért nem adott volna egy
falatot az éhezőknek; a másik az unokaöcs-
ese, az uradalmak leendő tulajdonosa, akit
nénye szívesen hagyott volna elveszni a nyo-
morban, amióta hazafias szíve sugallatát kö-
vetve, beállt a lázadók közé.

János gróf egyelőre nem sokat törődött
udvarhölgy nagynénye haragjával, aki előtt
már említeni sem volt szabad ez elveteme-
dett fiút, s aki folyton azon mesterkedett
Bécsben, hogy az örökösödési rendet hogyan
lehetne megbolygatni János teljes kijátszá-
sával.

A szabadságharc után Monostory János

nevét is akasztófára szögezték, míg ő maga
Párisba menekült, ahol egy pénzintézetnek
lett szerény hivatalnok. A megilletés biz-
tosítva volt, s különben is Andrassy Gyula,
Teleky László, Gorove István, akiket szülei
nem hagytak el a szükségben, elég gazda-
gok voltak, hogy a magyar menekültek kö-
zül egy se pusztulhasson el az inségtől.

A krími háboru amennyi reményvel töl-
tötte el az emigráció tagjait, oly keserves
csalódásokkal végződött. Oroszországot meg-
törte ugyan a művelt nyugat, de Ausztriát,
a hű szövetségest, nem érthette baj, mert a
hála sohasem volt kenyere. Ausztria bölsen
és óvatosan a rosszakaratu fegyveres szemle-
gesség politikáját követte és erősen rászol-
gált Miklós czár híres mondására Sobieszki
szobra előtt, hogy ők ketten voltak az új-
kor legnagyobb szamarai, mert Ausztriát
megmentették.

A krími háborut követte három év mulva
az olasz háboru, amelynél Napoleon fölhasz-
nálta a magyarok vitézségét, hogy azután
éppen ugy cserben hagyja őket, mint a
nagy Napoleon cserben hagyta a szerencsét-
len lengyeleket. A villafrancai békével el-
dőlt az emigráció sorsa. A legtöbben ke-
gyelmet kaptak és hazamentek, a kegyel-
met el nem fogadók fölött pedig vészes fel-
hők tornyosultak.

Monostory részt vett az Ausztria elleni

már teljesítette, nem-e a legnagyobb meglepéssel, helyesléssel kell e kijelentéseit magunkévá tenni, midőn ő egy ezredéves multra hivatkozva, történeti tényekkel bizonyítja, hogy szerencsétlenségünket mindig és mindenütt a testvérharcz képezte, a politikai pártállásnak, a különböző meggyőződéseknek a hazafiság rovására tett foreirozása.

Csakis egy bölcös és hazáját szerető államférfi mondhatja egy fényesen megfutott pálya végén:

Legfőbb hibája nemzetünknek a mult evezredben a hajlam a pártoskodásra, azaz arra volt, hogy ne úgy mint ellenvéleményűek, de egymást szerető hazafiak küzdjenek, hanem mint ellenségek rontsanak egymásra a különböző nézetek és párton lévők. (Ugy van!) Az erre való hajlam volt oka annak, hogy akárhányszor sikerült egyes nagyraavágó, egymással gyűlölködő, egymásra irigykedő vezéreknek a nemzetet nem az ellenvéleményűeknek taborára, de az ellenségeknek taborára osztani. (Ugy van!) Nem ez okozta-e azt, hogy Mátyás után nem az ő tulajdonait igen sokban öröklött fia, hanem a tehetetlen II. Ulászló lépett Magyarország trónjára akkor, midőn egy a keleti, mint a nyugati fejleményekkel szemben hazáuknak egy erőteljes uralkodóra oly végtelen nagy szüksége lett volna? (Ugy van!) Sem az özvegy királyné fondorlatai, sem némely más állam kormányának áskálódásai ezt a szomorú eredményt elő nem idézték volna. (Igaz! Ugy van!) És vajjon lehetett volna-e Mohács nemzetünk gyásztemetőjévé, ha e pártoskodás nem uralkodik nemzetünkön? Hiszen a gyöngye uralkodó kegyéből hatalomra emelkedettek, nehogy a nem hozzájuk tartozóknak legyenek kénytelenek segítséget, hatalmat és dícsőségre alkalmat adni, a veszedelmet tagadták, (Ugy van!) majd midőn belátták a veszedelmet és védelemre szólították a nemzetet, akkor is nem azt válogatták, hogy kik a legképe-

sebbek eme nehéz viszonyok között a nemzet seregeit vezetni, hanem arra ügyeltek, hogy oda senki más, mint a hozzájuk tartozó, be ne férjen. (Igaz! Ugy van!) A másik oldalon pedig a pártszenevedelyektől vezettetve, azon dolgoztak, hogy a nemzeti véderő ne seregeljen a királyi zászló alá. Az akkori legnagyobb és legszervezettebb sereg élén álló Zápolya János pedig készakarva késett el a csatatererről.

És nem a tapintatos, hazája jövője felett töprengő államférfi megnyilatkozása-e ezen fenti nyilatkozat, midőn ezt Tisza ép most teszi? Hisz mit láttunk csak a közel multban is? Az ép most berekesztett országgyűlési ciklus nem-e élő bizonyossága annak, hogy törvényhozáunkban nem az ellenvéleményű, de egymást szerető hazafiak, hanem ellenségek küzdenek egymással szemben? Nem láttuk-e, hogy az ellenzék tehetetlen dühében már nem az elvi ellentétek tisztességes harcát küzdte, hanem minden egyes képviselőben — ki nem az ellenzék fura elveit követi — hazáulót, tisztességtelen embert lát? Nem láttuk-e csak a tél folyamán is, hogy mesterségesen inscenált skandalumok által bénította az ellenzék a törvényhozást munkájában, hogy a haza körül érdemeket szerzett, tisztességben megőszült emberek magán jellemét támadta csak azért, hogy a kormányt gyengítse; láttuk az ellenzék elfajulását, az elvi harcok bukását, és ha ennek dacára nem készül részünkre újra egy Mohács, köszönhetjük azt annak, hogy most vannak államférfiaink, kik előre óva intenek, figyelmeztetnek nemzetünk e beteges színtomájára és mert van bennünk annyi éleslátás, hogy az intő szótátot

megtartani, követni tudjuk. Azt hisszük, minden elfogulatlan, jó hazafi magáénak vallja Tisza felfogását, midőn óva int, hogy „a nemzet egymást gyalázó, egymás hazafiságában kételkedő, egymást mint ellenséget megsemmisíteni vágyó pártokra szakadjon. Kell lenni pártküldelemnek, mert anélkül nincs élet, de legyen a küzdelem egymást megbecsülő hazafiak küzdelme, akik egymás jelleme iránt mindig elismerők tudnak lenni s ennél fogva egyesülni tudnak harmadik ellen. De nem mindig sikerül ez, ha mint ellenségek rontanak egymásra, ha nem meggyőződésre, nem alkotmányos uton való legyőzésre, de az erőszakos megfélemlítés, a gyanúsítás utján való megbuktatásra törekszenek. Soha se engedje magát a nemzet a szabadelvűség teréről levezettetni, mert a szabadelvűség volt e nemzetnek mindig fejlesztője és fentartója. Ettől eltérni és a reakció felé menni, a nemzetre nézve végzetlenül végzetes lehetne. Meg kell gondolni, hogy a nemzet és a haza viszonyai közt mi a helyes, mi a lehető, még ha elvileg helyes is valami. Nem szabad elindulni szép hangzású eszmék után. Nem szabad megragadni egy jelmondatot és azután indulni, amíg meg nem íontoltuk, hogy hazánk viszonyai közt áldást hozhatna-e ez ránk, mint a magyar hazára, vagy pedig sirját siet annak megásni.”

De midőn Tisza bölcösen int, egyuttal a tapasztalat és elért sikerei jogán megmutatja az irányt is, melyen nekünk haladnunk kell, ha nemzetünket erősnek, egy újabb ezredév esélyeivel szemben harcra termetnek ohajtjuk tenni; be-

küzdelmekben, minek az lett a következménye, hogy hivatalát el kellett hagynia s a háboru után a legnagyobb nyomorba jutott.

Ebben a helyzetben ismerkedett meg egy irnok a leányával, Praslin Olgával. A gróf a Montmartre külváros egyik házában hatodik emeletén lakott egy padlásszobában, s alatta egy emelettel laktak Praslinék. Monostory naponta többször is találkozott a lépcsőn a szép leánynyal.

A leánynak sejtelve sem volt barátja rangjáról, csak annyit tudott róla, hogy száműzött és vagyontalan. Monostory lassankint megismerkedett a leány családjával is és bejáratos lett hozzájuk. Az öreg Praslin egyszerű, igénytelen emberke volt, aki csekély fizetéséből okos beosztás mellett elég jól jött ki.

Az irnok csakhamar megkedvelte az előkelő modoru, művelt és szellemes idegent, aki amint sikerült szerény alkalmazásba jutnia, rögtön megkérte Olga kezét. A leány örömmel egyezett bele, a szülők szintén; a házasság hamar létrejött.

A gróf értesítette erről nagynénjét is, aki azonban egy betű válasz nélkül küldte vissza öcsce levelét. A régi gyűlölet nem halt ki, sőt a grófnő most már fokozott hévvel dolgozott unokaöcsce kitagadásán, akinek halálos ítélete ugys magában foglalta a jószágvesztés kimondását. De a

grófnő tartott a kegyelemtől, a melyet az ő ármánykodásai nélkül János gróf régen megkapott volna, és tartott még inkább attól, hogy öcscsének örökösei lehetnek, amikor azután minden vagyonfosztási terve végleg füstbe mehet.

És a gyűlölet jól sejtett. János grófnak a házassága negyedik esztendejében már harmadik gyermeke született. Két fia és egy leánya. Szűk viszonyok közt éltek, de nyugodtan és boldogul, addig a napig, a melyen az öreg Traslin meg nem halt. Felesége rövid idő mulva követte, az ifju pár egyedül maradt gyermekeivel.

Kisebb lakásba kellett költözniök. De csak akkor kezdett Monostory aggódni, mikor idős fia, Imre, majd az ifjabb, Lajos és végül a leánya, Margit is megbetegedett. A vöröshimlő pusztított akkor Párisban rettenetes kegyetlenséggel. Csekély jövedelmük nem volt elég a megélhetésre és a gyógyszerekre s egy napon az apa irtózatossá rémülettel vette észre, hogy sehonnán nem képes pénzt szerezni a mindennapi kenyérre.

Hogy feleségét megnyugtassa, távozott hazulról pénz után. Égető hőség kinozta, agya szinte belefáradt a nehéz gondolkozásba, kábultan és céltalanul bolyongott a széles körutakon. Hirtelen nevét hallotta említeni. Megfordult. Egy nyájasan mosolygó apró ember szögezte rá szurós szemeit és magyarul szólította meg a gróft.

— A méltóságos gróf talán meg sem ismer már?

Monostory merően nézett a szólóra, majd hirtelen elsötétült a tekintete.

— Maga Kestenbaum, a nagynénem ügynöke?

— És méltóságod legalázatosabb szolgája A gróf vállat vont.

— Hogy kerül maga Párisba?

— Méltóságodat keresem épen.

— Lehetetlen! — csodálkozott a gróf. A grófnő aligha küldött utánam.

Kestenbaum zavartan mosolygott, majd köhécselt.

— A méltóságos asszony nem is tudja, hogy eljöttem. Én magamtól . . . csak azt gondoltam, hogy . . . hogy . . . hátha a gróf ur talán . . .

Az ember nem boldogult tovább a mondokájával. A grófra nézett, hogy segítse ki. Monostory türelmetlenül rászólt:

— Nem értem.

— Hát — szólt végre az ügynök — a méltóságos asszony sokat betegeskedik . . .

Most már megértette. Az ő napja kezdett fölkelni. Gunyos mosolygással nézett végig Kestenbaumon.

— Azért jött, hogy a birtokkal együtt magát is örököljem?

— Isten meints a legrosszabbtól! — szólt hirtelen az ügynök. — Csak följámulni jöt-

számlójában szól az egyes jelenlegi pártokról és ezek jellemzésére kapcsolatos: a fent idézett kijelentésével:

Nem tagadom, — úgy mond — az első vonatkozik és visszamenés ama némely irányzatára, amelyet nemzetünknek — hála Istennek — nem nagy mértékben látunk; a második pedig vonatkozik arra, midőn némelyek viszonyaink közt az általános szavazati jogról, az internacionális szövetségekről és más hasonlóról beszélnek. Követnünk kell öseinket abban a megdöntésben is, hogy mindig számot vessünk mi és utódaink e hazának és más államok viszonyával, de nem szabad megfélemlenünk ama nem erőszak által teremtett, de a történelmi fejlődésen, a saját törvényeinken és nem csak az 1867-iki kiegyezésen nyugvó viszonyairól sem, a melyben a közös fejedelem útján a magyar-osztrák monarchia másik államával szemben vagyunk. Ezek azok, amiket szerintem e nemzetnek a jövőben nagyban és egészben követni kellene.

De lássuk már most, minő áramlatokkal találkozunk. A szabadelvű pártról nem beszélek, mert hiszen azt körülbelül mindig az az irány vezette és mert ez ma is ez irányban halad. Látunk azonban egy keletkezésben levő, reménytelen csirájából nagygyá nem is növekedő pártot, amely főleg az egyházpolitikai kérdésekben akarja hátravinni a nemzetet, és amelynek egyesei nem átalják az ország határain kívül levő rokon reakzionárius elemek segítségét hívni maguk mellé. Gondolom, erről többet szólni fölösleges. Van egy másik irányzat is, amely azt mondja,

hogy az 1867-ki kiegyezés jó, de a jogok, amelyeket ad, megvonatnak a nemzetől, a törvények, amelyek rajta alapulnak, nem tartatnak meg; pedig nem hiszem, hogy aki őszintén körülnéz Magyarországon, azt ne ismerné el, hogy Magyarország alkotmánya úgy tiszteletben nem tartatott, törvényei úgy még nem tartatnak, még a legdicsőbb nemzeti fejedelmek alatt sem, mint éppen 1867. óta. Van még egy másik irányzat is, amely azt mondja: Az 1867. kiegyezés rossz, azt meg kell változtatni, ha a nemzet élni akar és nem kell félni, hogy abból — Isten tudja — a jelenlegi viszonyoknak minő megzavarása következne. Ámde ezt a mi helyzetünkre, ha nem akarjuk szemeinket behunyni hazánk viszonyai előtt, alkalmazni szerintem nem lehet. Hiszen már a pragmatika szankeziót beigtatott 1723-iki törvény szerint mi a monarchia másik államával egy és ugyanamaz uralkodó alatt állunk. És ez uralkodó és annak dinasztija ezeket az országokat mint elválaszthatatlanokat bírja és éppen ezért ezek együtt kötelesek az ő trónját és egymás biztosságát megvédeni. Már most nem kelle-e azt átlátunk, hogy ennek alapján vannak a monarchia bár egymástól teljesen független két állama közt oly kérdések, amelyeknek egyoldalulag, az egyiknek kívánságára való megváltoztatása a másiknak jogos érdekeit sértene. Azt tartom, hogy ez irány veszedelmes a hazára nézve, káros lenne akkor, ha az csakugyan magához tudná ragadni a nemzet többségét. És bizony nagyon jó volna, ha megdölnék ezt azok, akik ezt az irányt vezetik, ha

megdölnék és szétnéznének, hogy kik azok, akik részt vesznek a hazában ő rajtuk kívül, részt pedig a haza határain túl is ugyancsak e viszonyok megdölgatására igyekeznek, mert akkor látni fognák, hogy azok itt és ott a magyar nemzetnek, a magyar államnak nem csak nem barátai, hanem esküdt ellenségei. E mellett megdölgölnék még azt is, hogy mily nagy szüksége van hazánknak arra, hogy viszonyai nem csak konszolidáltak legyenek, de mint ilyenek el is ismertessenek. Hiszen annak, hogy ezt elérni sikerült, köszönhetjük nem csak azt, hogy pénzügyeinket rendezni lehetett, hanem ennek köszönhetjük azt is, hogy hazánk ma, ha szinte az osztrák-magyar monarchia másik államával való törvényes összeköttetésben is, de mint magyar állam számít Európa politikájában.

A politikai küzdelmekben megdölgött államférfiu kijelentései ezek; nem kell hozzá külön kommentár, tömören, pár szóban jellemezve vannak összes politikai pártjaink és ki Tisza beszámolóját kellő figyelemmel olvassa, azt elfogulatlanul bírálhatja, könnyen átláthatja, hogy hazánk jövőjét azon párt kezében látjuk legjobban biztosítva, melynek öreg generálisa: Tisza Kálmán.

Az agrár program.

Budapest, július 1.

A mezőgazdák szövetsége a közel kilátásban álló országgyűlési választások alkalmából egy agrár programmal állt elő, mely a képviselőjelölt politikai pártállására tekintet nélkül, őt agrár tekintetben kötelezni és a kormányra bizonyos nyomást gyakorolni szándékszik.

tem jó szolgálatomat, ha esetleg szüksége lenne rá.

Monostory mélyen fölélekedett. Soha jobbkor! gondolta magában.

— Mennyit kaphatok magától váltóra?

— Akármennyit.

— Százezer frankot is?

Kestenbaum meghökken.

— Annyim nincs, de majd szerzek én Pestről s elküldöm. Ha parancsolja a gróf ur, ötezer frankot most is adhatok.

Monostory intett. Az ügynök átadta a pénzt és átvette róla az elismervényt. A gróf egyenest hazasietett.

Most már módja volt gyermekeit a legkitünőbb orvosok által és a legnagyobb gondal gyógyíttatni, de az ügynök pénze nem hozott szerencsét; rövid idő alatt el is fogyott. A gyermekek még mindig élet-halál közt lebegtek, Kestenbaum pedig nem tudott, vagy nem akart pénzt küldeni. Végre megírta, hogy a grófnő felépült, hogy még tíz évig vagy tovább is élélhet és hogy nagy lévén a koczkázat, nem akar senki pénzt adni. A gróf erre tudatta, hogy minden feltételbe beleegyeznek. Kestenbaum most két módot ajánlott. Vagy szerezzék meg a gróf nénje jótállását, vagy pedig adjon többszörös fedezetet.

Monostory lángveres lett a levél olvasásakor. Jól megértette, hogy mit akar az ügy-

nök. Nénje aláírását nem szerezhette meg, legfeljebb hamisíthatta. De a szükség kényszerítette. Elnyomta haragját és tudatta Kestenbaummal, hogy elfogadja másik ajánlatát, csak siessen Párisba.

Az ügynök megérkezett. Kilencvenötezer frankból költségek, jutalom és egyéb címeken huszonötezeret csikart ki a gróftól, ez pedig egy millió frankról adott a törvény minden követelményének megfelelő elismervényt. Ez volt a „többszörös fedezet.” Monostory sohasem volt a pénz embere. A mily kevésből meg tudott élni a nélkülözés idején, épen úgy elárasztotta most nejét és gyermekeit a jólét minden kényelmével. Az asszony boldog volt, nem kérdezt semmit. Tudta, hogy férje kölcsönököt szedeget föl, de nem is sejtette, hogy milyen kamatra. Monostory csak akkor ébredett helyzetének tudatára, mikor az általános amnesztia, nagynénjének legnagyobb bossúságára, a grófnak is visszaadta hazáját.

Rendezni akarta ügyeit és visszatérni Magyarországra. Pénzt kért Kestenbaumtól, a ki azonban a legnagyobb udvariassággal értesítette, hogy hitele teljesen kimerült, mert forgalomban lévő váltóinak összege túlhaladja leendő örökségének értékét.

A gróf előtt örvény nyílt meg. Nagynénje minden perczen meghalhat s akkor gyermekei és felesége földönfutó koldusokká lesz-

nek. A leghorzasztóbb kétségbeesés martaléka lett. Hiába gyötörte agyát, nem talált segítséget. Még az uzsora sem volt igazolható, mert váltóit nyomban a kibocsátás után bepörölték s a lelketlen uzsorások jogerős ítéletekkel zsebükben várták az örökség megnyitását.

Monostory Páris legkitünőbb jogászához fordult és meggyőződött, hogy családjának romlását csak az ő halála akadályozhatja meg. Akkor gyermekei öröklők nénje vagyonát, adósságai pedig nem szállhatnak át reájuk.

Uzsorásait nem sajnálta. Azok csak azt tették vele fokozott mértékben, amit ő akart ellenük elkövetni. Nem félt a halált a csatamezőn, nem félt akkor sem, mikor családjának jövőjéről volt a szó.

Meg kellett halnia, meg fog halni!

Gyöngéd bucsut vett nejétől, hogy mielőtt családját hazaviszi, Magyarországon otthon szerezzék számukra. Semmi előérzet nem zavarta a szerető asszony bucsuját, mikor a pályaudvaron férje forrón átölelte és egy hosszú, szinte végtelen csókot, az utolsót nyomta ajkaira.

A vonat elindult, hogy Monostoryt az örök hazába röpitse. Egy kisebb állomáson kiszállt és lekészt. Föl akart ugrani a már induló vonatra, elcsuszott és fejével előre a kerekek alá zuhant.

A jegy azonban, mely alatt ezeket a pontokat forgalomba akarják hozni, határozottan ellenzéki és a szerzők nevei kezsednek azért, hogy ezt a programot, mint ellenzéki boldogító elméletet, a magyar gazdaság figyelmére méltassa. Ezzel a nem egészen korrekt bevezetéssel szemben a „Pester Correspondenz”-siet hangsúlyozni, hogy ezeknek a népboldogítóknak az egész programjában nincs egyetlen egy olyan pont sem, melyet a kormány már régebb fel nem vett volna a maga programjába, vagy melyre vonatkozólag a földművelési minisztériumban és a többi tárcaik büroiban szorgos tanulmányok, tárgyalások és törvényszerkesztési munkálatok folyamatban nem lennének. A földadó, a tőzsdeadó, az örösi eljárás, az áruviteldíjak rendezésétől elkezdve egész az utolsó pontjáig ennek az agrár programnak, az olesó marhasóig, már minden kérdéssel foglalkozott a kormány és Darányi Ignác földművelésügyi miniszter az egész kabinettel egyetértőleg iparkodik kielégítő megoldást leteríteni. Lesz még alkalmunk e programmal behatóan foglalkozni. Egyelőre csak ezt az egy, de megdönthetetlen igazságot akartuk konstatálni, nehogy mezogazdánk a kormány kezdeit és fáradozásait az agráriusok részéről gyakorolt nyomásra vezessék vissza, hanem hogy belássák, hogy az agráriusok kizárólag oly dolgokat követelnek, melyekre vonatkozólag a kormány a szükséges rendelkezéseket már rég megtette. A legokosabb agrár politika a földművelésügyi miniszteré: az ő politikája nem manifesztumokkal, hanem tényekkel lép a nemzet elé.

Levelezés.

Ezredéves nemzeti ünnepélyvel összekötött kosaras táncvizsgalom.

M.-Szt.-Benedeken folyó évi május hó 31-en az iskolai és egyházi országos ezredéves nemzeti ünnepélyeken kívül még egy sok ideig emlékeztető nemzeti ünnepély tartott. Ez ünnepély épen helyen való volt egy ilyen vidéken, mely távol esik minden

Mire megállították a vonatot, Monostorynak már csak darabokra tépett holttestet szedhették össze.

A gyászír gyorsan járt. Olga grófné csaknem esztét vesztette a fájdalomtól, de soha meg nem tudta, hogy férje öngyilkosságot követett el s így végre nagynehezen bele nyugodott sorsába.

Néhány hónappal utóbb az öreg grófné is meghalt és Monostory János három gyermeke a nagy örökség háborítatlan tulajdonosa lett.

A legidősebb fiu ezelőtt tizenhat évvel levelet kapott Párisból. Egy jegyző küldte s hozzá egy másik levelet mellékelte, melyre rá volt írva, hogy csak 1880-ban bontható fel a Monostory család legidősebb tagja által. Az irás a rég sirban nyugvó Monostory János grófé volt.

Hogy mi volt e levélben? sohasem tudta meg senki. De a gróf Monostory család egy hónapra rá 100,000 frankot fizetett ki Kestenbaum árváinak, kik nagy nyomorban voltak.

Ebből tudta meg a világ, hogy a gróf, ki előre intézkedett a kölcsön igazi összegének visszatérítéséről, nem véletlen szerencsétlenségnek eshetett áldozatul.

(Egyetértés.)

nevezetesebb szellemi központtól, s mely oly tele van nemzetiséggel, másfelől pedig tanúságot tesz a vidék előkelőségének értelméről és hazafiai szívének szent és magasatos érzelmeiről. A nemes eszme sokáig vajudott, sokat küzdött még az elhatározás után is, de végre megtörte az elejébe gördülő gátat, túltette magát a nehézségeken, s diadalmas győzelmet aratott.

Az ünnepélyt rendezendő gyűlés április 19-én volt, ahol is határozattá lett, hogy kosaras táncvizsgálommal együtt tartassék meg a nemzeti ünnep, egy az ünnepre készülendő nemzeti zászlóra pedig a jelen voltak 8 frtot adakoztak, melyre azelőtt és azután többen áldoztak, úgy, hogy ez összeg 23 frt 17 kr-ra növekedett. Majd mindenki megjelent filléreivel, sőt a távol vidékiek is gyarapították nemes adományaikkal. Megnyugtatóan hadd foglaljon helyet e diszes névsor e becses lapban az alábbiak szerint: ifj. Bartalus Sámuel 2 frt, Bitay Endre 2 frt 1 kr, Sándor Endre 2 frt 5 kr, László Kálmán 2 frt 1 kr, Péter Sándor 1 frt 50 kr, id. Bartalus Sámuel 1 frt, Csiky Farkas, Ince Ferencz, id. Harmath János, Kovács Pál, Dergán János, Szilágyi Géza, Bedő Sámuel, Bodolla Mihály, Csiky Elek, ifj. Harmath János és Barthos Lajos 1—1 frt, Bauer Gyula, Adorján Pál 50—50 kr. Ilyés Mihály és Valaki 30—30 kr.

Ez összegből egy igen szép címerrel ellátott zászló vétetett, mely az ünnepély után örök emlékül az olvasó egyeletnek adatott át.

Az ünnepély kedvezőtlen idő következtében az ev. ref. templomban tartatt meg. A templom belseje alig tudta magába fogadni az ünneplő közönséget. Bartalus Sámuel ev. ref. lelkész megható ünnepies hangu imájával kezdődött a műsor, mely után következett Ince Ferencz ev. ref. lelkész alkalmi beszéde, melyben Magyarország ezredéves multjára történt tudományos kutatások s történelme volt, röviden s mégis hosszúra nyulva elmondva, ennek végeztével Máté Lajos b.-szt.-miklósi unitárius lelkész Szabó Jenő ünnepi ódájának lendületes elszavalásával nyert élénk tetszést; a hazafias hangulatú közönség „Isten áldd meg a magyart” eueklése előtt még Péter Sándor helybeli unitárius lelkész tartott rövid felolvasást a hazaszeretetről.

Csonka volt biz ez ünnep, mert a szereplők közti hézagokat a b.-szt.-miklósi dalkör kellett volna, hogy betöltse, de úgy látszik, hogy e dalkör zászlóján jellegűl e pár szó áll: „Kétszer igémi, s egyszer sem adni”. Az ünnepély előtt még egy héttel más dalkör szívesen vette volna a meghívást s eleget tett volna ígéréteinek, de a szt.-miklósi csak az utolsó perczben fújta meg a takarodót a visszatérésre, hogy nyert babérait különös érzelmekkel vigye falujába, mint a melynek határan túl szerepelni nem akar.

Az ünnepély végeztével a közönség az áll. iskola — nehéz küzdelmek után megnyert — termébe vonult, mely épen e miatt is csak részben vala berendezve, illetve feldiszítve. Annál magasabb volt a jó kedv, mely minden jelenlévőre elragadt. A multság reggelig tartott. Ez ünnepélynek fényt, előkelőséget az a diszes közönség kölcsönzött, mely megjelenésével szokott bizonyosságot tenni arról, hogy a hazafias érzés, a nemes cél pártolása szívéből nem tűnt el. A völgybeliek majdnem mind, a távolabbiak közül is sokan voltak jelen, így pl. Br. Kemény Endre országgyűlési képviselő, gr. Bethlen Sándor, Adorján Lajos, özv. Kiss Albertné

családjával, Benkő Ákos, Finna Aladár, Kolcser Ágoston (Kolozvárrod) stb.

Az összes bevétel 73 frt 77 kr, melyből az 52 frt 41 kr kiadást levonva, 21 frt 36 kr tiszta jövedelem maradt. Felülfizettek: Szilágyi Géza 1 frt, id. Harmath János, Kolcser Ágoston, Bodolla Mihály, özv. Zeyk Ferenczné 1—1 frt Br. Kemény Endre 9 frt 50 kr, gr. Bethlen Sándor 5 frt, Gálfi Dénes, Kovács Pál, Sándor Endre, Benkő Ákos, Finna Aladár, Demeter Zsigmond 50—50 kr. Ifj. Harmath János 70 kr, Ilyés Mihály 30 kr, Szenkovics Domokos 20 kr, Járai Károly, Ince Ferencz 10—10 kr, összesen 24 frt 10 kr.

Ez ünnepély anyagilag és erkölcsileg igen sikerültnek mondható, habár megrontására működés volt is, még pedig igen nagy mértékben. Ez volt a fénynek árnya, mely mint egy fekete vonal, úgy húzódot végig. Nem nemes működése messzi terjedt, melyeket mind lerontott az ezt követő felvilágosítás. Jobb volna az ilyennek efféle megrontó dolgok helyett nemesebb ügyvel foglalkoznia, sőt épen ellenkezőt cselekednie az ő hatáskörében: vezetni az elmélet a szeretetben, oktatni a jóra, szépre s értelmének művelésére. De hagyjuk a sötét pontot!

Még csak egy volna, melyre rá kellene térni és a melyre várt e csekély tudósítás is, s ez az, hogy a tiszta jövedelem mi célra fordított? E miatt késett ez; épen ezt nem lehet még most is tudni, mert nem lehetett még olyan értekezlet, mely ezt elhatározta volna.

Ego.

A Magyar Nemzet Története.

Szerkeszti Szilágyi Sándor, kiadja az Athenaeum. I—III. kötet.

Ha akadémia volnék: megkoszoruznám; ha kultuszminiszter volnék: lelkes szavakban hívnam fel rá a közfigyelmet; ha gazdag ember volnék: megvennék belőle néhány száz példányt és szétosztanám az arra érdemes, jóra való szegények közt; lévén azonban csak poéta: nem tehetek egyebet, mint ódát zenek róla prózában.

Azt. Mert ez a vállalat jóval több, mint egy könyvkiadó társaság üzleti gondolata, — ez egy ideális eszme testté formálása, egy nemes, nagy és szép cselekedet, méltó ahhoz az alkalomhoz, amely szülte, az ezredéves ünnepéhez.

Jó és balszerencse közt megértük ezt a nagy évfordulót s most ünnepre készülünk. Ennek az ünnepnek meglesz a maga hivatalos része: ezt az állam csinálja; lesznek koczázatai, nyeresége, vesztesége; ez a kereskedő s vállalkozó világ dolga; de lesznek megható momentumai is s ezekben fog igazában megnyilatkozni a nemzet egyénisége, komoly és mély kedélye.

Megbocsáthatatlan hibának tartom, hogy a Vágó-féle díszmenet pompás tervét elejtették. Ezer év hatalmas története hullámozott és hömpölygött volna végig előttünk, megjelenítve nagyszerű képekben, lélekfel-emelő látványosságban. Magával ragadta volna az idegen szemlélőt s jobban megmagyarázta volna neki multunkat, mint bármely történelmi kiállítás, — nekünk magyaroknak pedig minden egyebbel fölérő dícsőség ragyogása lett volna, lelkünk minden idejét besugárzó valóság, nemzedékekre kiható, nagy jótétemény.

Vége van. Kimarad az ünnepi programmból. Mi pótolhatja?

Ha valami: úgy az Athenaeum roppant

vállalata, mely szintén nem egyéb, mint e diadalmas, magát minden viszonyok között kereszttől küzdő mult megörögzítése. Nagytudományú írók, kik egyuttal lelkes hazafiak is, állottak össze, hogy egy nagy arányú s a történetírás újabb követelményeinek mindenben megfelelő munkában beszámoljanak nemzetünk ezer éves multjáról s az új ezer év küszöbén álló nemzedéknek bölcs okulasul elmondva, elbeszélve mindent, hitet adjanak, utat mutassanak a jövő felé.

Eddigél három vaskos kötet jelent meg a riz kötetre tervezett vállalatból. Imponáló, hatalmas kötetek, melyek már külső kiállításukkal is magukra vonják a figyelmet s méltán bámulatot keltenek. Mintha mindegyik kötet egy-egy századot akarna megjelölni a halhatatlan idők folyamában, mintha mindegyik egy-egy nagy korszak határköve volna, tömör emlékoszlopként sorakoznak egymás mellé.

Nem lehet kis nemzet, amelyeknek ilyen története van. Tervezői jól teszik, hogy ily széles alapokon akarják fölépíteni multunk dicső és tanulságos eszményeinek e monumentális épületét: legyen ez csakugyan pantheonja a nemzeti nagyságnak, tanúsága régi dicsőségünknek, temploma hazaszeretőknek, s új erők, új élet kufforrása.

Órül a lelkem, mikor magam előtt látom ezt a biztos terv szerint megindult nagy munkát, mely különben is régi mulasztásokat van hivatva kipótolni és aktuálisabb időben nem jelenhetett volna meg, mint most. Ez a lelkes könyv lelkesít engem is, s megjelenése igazi ünnepem nekem, aki csak egyért tudok igazán rajongani: a kulturáért, azokért a tényezőkért, melyek az embert tovább segítik szellemi fejlődése nagy útján.

Üdv ezeknek a derék tudósoknak, kik ősz hajjal és fiatal lélekkel ily dicső munkára vállalkoztak s nem üres szóval, gyarló hűhóval, de egy eléggé nem magasztalható, fényes tettel járulnak ünnepünkhöz, hogy ez igazi ünneppé lehessen s élő termékenyítő eszmékben, jellemző és ragyogó képekben örökítik meg a hazát a haza számára!

Legyen áldás a munkájukon!

Endrődi Sándor.

Vegyes hírek.

— **Mindazon tisztelt olvasóinkat, akik következő évnegyedre még elő nem fizettek, tisztelettel kérjük előfizetésük mielőbbi megújítására, hogy lapunk szétküldése akadályt ne szenvedjen.**

— **Megerősítés.** Dr. Ács Jenő nagyenyedi bírói aljegyzőt a m. kir. igazságügyi miniszter ezen állásában végleg megerősítette.

— **Eljegyzés.** Sebestyén Ferencz végzett theologus a napokban jegyezte el Boros-Benedeken Seres Leonát, Seres Etele birtokos szép és kedves leányát.

— **Mint biztos** forrásból értesülünk, Csikai Anti kolozsvári jóhírű zenekara a napokban városunkba érkezik és a Gazsa-féle szálloda kerti helyiségében hangversenyt tart. Ugyanez alkalommal városunk egy néhány fiatal embere egy kis rögtönzött mulatságot óhajt rendezni, melyre városunk elité közönsége lenne hivatalos.

— **Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egy-let** június hó 28-án tartotta meg közgyűlést Gyulafehérvárról Csató János kir. tanácsos, alispán elnöklété alatt. Az egyleti ta-

gok, daczára, hogy sokan az országos kiállításra utaztak el, szép számmal jelentek meg, köztük több kedves hölgy is. A részletes tudósítás előtt is jelezhetjük, hogy az elnök tartalmas megnyitóját után köszönetet mondott a hölgyközönségnek is szíves érdeklődéséért, mire dr. Körödy Péter egyleti titkár számolt be a mult evről, nemcsak tartalmas, hanem lendületes szép felolvasásában, utána Veszely Károly prépost-plebános, az egylet tb. elnöke tartott felolvasást, mi az évkönyvben fog megjelenni. A felolvasások során dr. Cserni Béla, ez a kiválóan szorgalmas és tevékeny tag, a nagyszerű ásatások szerencsés vezetője, olvasott fel arról, hogy a régi Apulumban miként ünnepeltek meg Róma megalapításának ezredik évfordulóját, melynek költségeit az e célra Apulum részére engedélyezett pénzverde jövedelméből fedezték. Az apulmi pénzverde pénzeiből Cserni több példányt be is mutatott. A könyv- és régiségtár igen szép gyarapodást mutat, s a pénztár állása is kedvező lesz, kivált, ha a t. tagok pontosabban fizetnek be a 2 ftt évdíjat, s egyszerűsmind, látva a szép eredményt, azt új tagok beajánlásával emelni segítenének.

— **Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egy-let** nyolcadik évkönyvét juttatja már az egyleti tagok s az érdeklődő közönség kezére. E füzetben Veszely Károly prépost-plebános egy utasítást közöl a nemzeti fejedelmek alatt a török portának fizetett adó beszolgáltatásáról. Azután Makkai Domokos érdekes ismertetése következik Pápai Páris Ferencz fia élete és irodalmi működéséről. Három fia közül Ferencz és András orvos. Imre n.-enyedi tanár volt. E cikk után Csató János említi fel néhány olyan madarat, melyek megjelenése a legtrikább esetben fordul elő hazánkban. Ilyenek: a keleti vagy puszta sas, a fehér szárnyú pasirta, a talpas tyúk, a keskenyesőrű víztaposó, a törpe lud, a rozsdaszínű rucza, melyek hazája részben messze-keleten, részben a magas északon van. Az évkönyv egyik legbecesebb részét az apulmi római fürdő ásatásáról szóló leírás teszi, melyhez az író Cserni Béla képeket és jó vázlatot is csatolt, még pedig saját fölvételei után. A részletes jelentéseket tartalmazó mult évi közgyűlési jegyzőkönyv s a tagok névsora zárja be az évkönyvet.

— **Mulatság.** A helybeli kir. orsz. fegyintézet őrszemélyzeje jun. hó 28-án a sétatéri fedett táncz helyiségben saját temetkezési alapja javára nyári táncmulatságot rendezett, melynek bevétele 110 ftt 40 kr., kiadása 78 ftt 78 kr volt, s így a mulatság 31 ftt 62 kr-rel gyarapította a jótékony célt. Ezen eredményhez szíves felülfizetéseikkel hozzájárultak: Cirner és Lingner 4 ftt, Dr. Vinkler Albert, Gréf János, Balla testvérek 2—2 ftt, Uray László 1.50, ifj. Cirner József 1.50, Baráczki Albert, Vajda Péter, Gatter Kristóf, Goldberger Sámuel, Székelyhidú János, Fogarasi Albert 1—1 ftt, Bálint János 70 kr, Jávorik Lajos 60 kr, Röder Antal, Makovieska Ottó, Dráveczki Gusztáv, K. K., Halász József, Imreh Miklós, Fischer József, Boér Áron, Tóth Sámuel, Nagy Miklós, ügyv. Dr. Jenei Elek, Vermesi Árpád, Spinka Rezső, Tamás József, Lucze József, Sánta János, Fesztinger Dávid 50—50 kr, Musa Imre, Schiffer Sándor, Maar Ferencz, Aczél N. 30—30 kr, Telegdi Károly, Kis István, Dobra János, Loboncz György, Lázár József, Szász János, Schumann Ferencz, Finta Ferencz 20—20 kr. Ugy a szíves adakozók, mint a nagyérdemű közönség, mely mulatságunkon való szíves megjelenésével jótékony alapunkat gyarapítani kívánta, fogadják hálás köszönetünk kifejezését. A rendező bizottság.

— **Meghívó.** A gyulafehérvári lövészegylet 1896. július 5-én vasárnap lövöldéjét ünnepélyesen megnyitja. Az ünnepély sor-

rendje: 1. Reggel 8 órakor a lövész- vagy allövész-mester a lövészetet megnyitja, a lövészet tart este 6 óráig; délben 12-től fél 2 óráig szünet. 2. Reggel 8-tól d. u. 5 óráig hölgyek és urak részére Flobert-díjlövészet; délben 12-től 2 óráig szünet. 3. Délután 5—6 óráig üveggolyó-díjlövészet. 4. Délután 3—6 óráig séta-zene. 5. Csolnakázás a lövölde taván egész nap. 6. Délután 6 órakor ünnepélyes lövészdíj kiosztás. 7. Este fél 7 órakor átvonulás a „Lövészker” fedett helyiségeiben kezdődő táncmulatságra. 8. Este fél 9 órakor tűzijáték. Belépti-díj a lövöldébe személyenként 10 kr., gyermekeknek 5 kr. Belépti-díj a lövészkerbe, táncz és tűzijáték élvezetével: személyjegy 50 kr, családjegy 1 ftt.

— **Nagy vihar.** M.-Szent-Benedeken f. évi június 21-én d. u. 1/42—2 óráig oly óriási vihar dühöngött, melyhez hasonlóra a legvénebb emberek se emlékeznek. Semmi egyéb előjele nem volt a nagy csapásnak, mint a tikkasztó hőség. Eleinte csak eső hullott, egy pár perc múlva megeredt a jég s oly sűrűn hullott mindkettő, hogy 30 lépésre lehetetlen volt látni. A jég oly nagy mennyiségben hullott s oly hidegen, hogy néhol összefagyva oly darabokat lehetett fölvenni, mint bármily nagy kenyér. A termények nagy részét teljesen tönkretette ugyanígyra, hogy némelyek kénytelenek a gazdag aratást ígérő búzát stb. lekaszálni; a kerteteket, szőlőket is teljesen megsemmisítette, különösen az utóbbiak évek múlva ha kiujtának. Amit a jég megkimélt, azt a víz tette tönkre. A falun végig húzó árkok egy pár pillanat alatt úgy megdagadt, hogy ólakat, boglyakat s állatokat ragadt és sodort magával s a ma-holnap kaszálandó réteket teljesen elöntötte, eliszapolta még pedig néhol egy fél méternyire is. Romlás és pusztaságot hagyott maga után, ahol elvonnult. S annál erőkenyebbén sújtja az embereket e csapás, mert csak alig egy-kettőnek volt biztosítva a terménye; azoknak is csak részben. A kár több ezerre tehető. Az előjáróság adó-leengedésért folyamodik s az adatokat most írják össze. Vajha az illető hatóságok méltányosan járnának el, hogy bár ez oldalról lenne egy kis enyhülés!

— **Értesítés.** Az algyógyi Kun-Kocsárd-féle földműves iskola 1896—97. évre szóló felvételi értesítője Nagy-Enyed város tanácsának megküldtétvén, értesítettnek az érdekeltek, hogy ezen hirdetés a városi levéltárban bárki által betekinthező a hivatalos órákban.

— **Drága pör.** Steward D. és Ogston M., Essex grófságbeli birtokosok összevesztek a halászati jogon, azon, hogy a 120 méter hosszú folyó részen, mely birtokukat elválasztotta, kinek áll jogában halászni. Első sorban a békebíróhoz mentek, aki illetéktelennek mondotta magát. Ez a kijelentés mindegyik félnek 2400 fttjában került, mert Angliában nagyon drága a pereskedés. A felek azután a Queens bench-hez fordultak és Stewart megnyerte a pört. Ogston fölebezett s a felsőbb bíróság megsemmisítette az ítéletet. Stewart újra perelt s a bíróság az ügyet most egy másik kamarához utalta, mely a panaszt elutasította. Most meg a makacs Stewart fölebezett, de a felsőbb bíróság elvetette fölebbezését. Most nem maradt egyéb hátra, minthogy a legfőbb bírósághoz folyamodjék. Ezt meg is tette. A legfőbb bíróság megfölebbezhetetlenül és visszavonhatatlanul elmarasztalta őt és Stewart kénytelen már most az összes perköltségeket megfizetni. Ezek a költségek pedig százezer forintra rúgnak, nem is szólva az ügyvédek díjairól. És a halászati jog, e borzasztó yörnek tárgya, Angliában évenként 24 fontba herül!

Meteorológiai jelentés június 28-tól jul. 1-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő max. min.	Napi
	7	57.8	+16.4	N ₁	4	—		
28	2	59.1	+19.4	N ₁	7 ●	1.2	+22.0	+11.5
	9	60.0	+15.4	—	3	—		
	7	59.1	+14.2	NW ₁	10 ●	1.7		
29	2	58.6	+16.9	SW ₁	10 ●	1.2	+21.3	+12.6
	9	59.2	+13.5	—	1	—		
	7	60.7	+15.4	N ₁	2	—		
30	2	61.6	+22.1	W ₁	2	—	+22.8	+6.2
	9	64.3	+12.2	—	1	—		
	7	64.0	+13.4	SW ₁				
1	2							
	9							

Kilátás: Derült, száraz; melegedő.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N — észak, S — dél, E — kelet, W — nyugat. Szél erőssége = 1—10 ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, ▽ = dara.

Közgazdaság.

Szőlőbirtokosaink figyelmébe.

Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület az érdekelt szőlőbirtokosok és vármegyének gazdaközönségének — most jó előre, a permetezési időszak közeledtével — tudomására hozza, miszerint a földművelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága egyesületünkhez intézett magas leiratában értesíti a gazdaközönséget, miszerint a múlt évi tapasztalatok szerint a peronoszpóra viticola ellen az uralommal végrehajtott permetezésnek sok esetben nem volt kellő sikere, sőt több helyen teljesen sikertelen maradt!...

Eme körülmény arra indította a nevezett miniszter urat, hogy az ország minden részéből a forgalomban lévő azurinnal mintákat szerzett be, és azokat az országos kémiai intézet által megvizsgálhatta.

A megejtett vizsgálat azt derítette ki, hogy kevés kivétellel (s a többek közt néhány jegezes azurin minta is) a megvizsgált azurin mintáknak csak egy része volt kifogástalan, ellenben sok azurin minta helytelen összetételű volt, és így a peronoszpóra elleni védekezésre nem találtak alkalmasnak. Ugyanilyen eredményre vezetett az újabb időben a „peronosporin“ elnevezés alatt forgalomba hozott szernek megvizsgálása, amely vizsgálat alapján eme szer teljesen hasznavehetetlennek bizonyult be a peronoszpóra elleni védekezésnél!...

Eme tapasztalatok és vizsgálatok alapján felhívjuk szőlőbirtokosainkat, — saját érdekükben — hogy a peronoszpóra ellen való védekezésre az eddig legjobbnak bizonyult oldatokat, nevezetesen: a rézgálic és mészoldatát (bordeauxi-keverék), vagy a rézgálic és szóda-oldatát (burgundi-keverék) használják, annál is inkább, mert a tapasztalat beigazolta, hogy meg a hamisítatlan tiszta jegezes azurin is kevésbé alkalmas a peronoszpóra ellen való védekezésre, mint az előbb említett rézgálicos keverékek (mészszel vagy szódával), mert az azurinnal

való permetezés sikere több feltételtől függ, míg ellenben a bordeauxi vagy burgundi keverék, ideje korán és okszerűen alkalmazva, a peronoszpóra ellen biztos sikerrel használható.

Ajánljuk gazdáinknak, hogy a permetezést évente kétszer vagy háromszor végezzék el. És pedig az elsőt május végén vagy június első felében, a másodikat egy hónappal később, az utolsót a második permetezés és a szüret közötti idő közepén. Az eddigi tapasztalatok szerint leginkább megfelelő gép a Vermorel-féle „Eclair“-permetező, mely más forrásokon kívül a Magyar Mezőgazdák szövetségétől Budapesten 20 frton kapható.

(Y.)

Felvétel

az építő- és agyagipari téli tanfolyamokkal kapcsolatos marosvásárhelyi állami fa- és fémipari szakiskolában.

A fa- és fémipari szakiskola négyéves tanulóit elméletileg és gyakorlatilag képzett iparosokká neveli. A gyakorlati kiképzés az intézettel egybekapcsolt műhelyekben történik, hol szakképzett művezetők vezetése alatt tanulja az ifjuság iparának gyakorlati részét.

Az iskola felőleli a faipar köréből a bútort- és épületasztaloságot, esztergályozást és fafaragászatot; a fémipar köréből pedig a gép-, mű- és épületlakatosságot és ehhez képest nyújtja mindazon elméleti és gyakorlati ismereteket, melyekre az ezen iparágak terén működő művelt is szakképzett iparosoknak szükségük van.

Beiratási és tandíj az intézetenél nincsen. Műhelyi biztosíték fejében azonban minden tanuló 5 frtot tartozik a beiratásnál letenni. Az iskola tanulóit kétféleképpen: a) rendesek, b) rendkívüliek.

Rendes tanuló az lehet, ki valamely közép- vagy polgári iskola két osztályát, vagy pedig az elemi népiskola 6 osztályát sikerrel végezte, vagy ezeknek megfelelő felvételi vizsgálatot tesz le, élete 12 évét már betöltötte és ehhez képest kifejtett ép testalkattal bír, amit hiteles orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni. Felvételnél még az alsófokú tanoncziskola három osztályát jó sikerrel végzett ifjak is. — Rendkívüli növendék lehet minden iparossegéd vagy tanoncz, aki csak egyes tantárgyakat kíván hallgatni.

A felvétel előjegyzés alapján történik. Ennek eredményéről a szülők minden évi augusztus hó 20-ig értesítenek. Előjegyzés végett minden első évfolyamba felvételnél óhajtó növendék július hó végéig az ipari szakiskola igazgatóságához akár személyesen, akár írásban bemutatni tartozik: a) a keresztlevelét, illetőleg születési bizonyítványát; b) atyja vagy gyámja beleegyezését tartalmazó nyilatkozatát, melyben kifejezendő annak kötelezettsége is, hogy az illető a tanidő teljes tartamát bevégezi; c) iskolai képzettségéről szóló szabályzerű bizonyítványát; d) az újratartás megfontolásától szóló szabályzerű nyilatkozatát.

A szakiskola tanuló részére több ösztöndíj áll rendelkezésére. Az ösztöndíjak elnyerését célzó folyamodványok szegénységi bizonyítvánnyal felszerelve augusztus hó 20-ig az igazgatóságához benyújtandók.

A szakiskolával kapcsolatos építő és agyagipari tanfolyamokra felvételnél rendes tanulóknál: a) az építőipari tanfolyamra a gyakorlatban tenyleg alkalmazott kőműves, ács és

kőfaragó tanonczok, kik kötelezik magukat a szakiskola teljes bevégezésére; b) az agyagipari tanfolyamra fazekas vagy kályhakészítő segédek vagy tanonczok.

Előképzettség gyanánt megköveteltetik a népiskola elvégzése vagy annak megfelelő felvételi vizsga sikeres letétele.

Rendkívüli tanulóul felvétetik minden iparos segéd vagy tanoncz.

A tanfolyamok rendes tanuló beiratásuk alkalmával 3 frt tandíjat kötelesek fizetni.

A jövő 1896—97. tanév a fa- és fémipari szakosztályokon szeptember hó 1-én kezdődik.

Minden állami ipari szakiskolát végzett tanuló a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 17698—1895. szám alatt kelt rendelete értelmében munkakönyvet kap.

Az iskolára vonatkozó mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az igazgatóság.

Piaci árak.

Nagy-Enyed, 1896. június 28

Buza legjobb	100 kilogramm	7.50
" közepszerű	" "	7.—
Kétszeres legjobb	" "	7.—
" közepszerű	" "	6.50
Rozs legjobb	" "	5.50
" közepszerű	" "	5.—
Zab legjobb	100 kilogramm	5.50
" közepszerű	" "	5.50
Kukorica (tengeri)	" "	5.—
Burgonya	" "	2.—
Széna legjobb	egy szekér	5.50—5.50
Szalma legjobb	" "	2.—
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m hosszú		3.50
Cserfa 1 " " " " " "		3.20
Tölgyfa 1 " " " " " "		3.50
Faszén kemény	egy hektoliter	1.70
Marhahús	1 kilogramm	—36
Sertéshús	" "	—44
Szalonna	" "	64—76
Dísznöcsir	" "	—90
Vöröshagyma	" "	—10
Fokhagyma	" "	—10

Csarnok.

Milike.

Egy aranyos kis szőke fő tekintett ki a puha csipke-függönyök közül, s nagyot nevetett az ablak mellett türelmetlenül álldogáló fiatal emberre, a lovagra.

A mama egy vén könyvből olvasott még vénebb történeteket, s néha szólt a Milinek, amikor ez valami számfüvet mutatott imádjának.

Olyan kedves kis baba volt. Itt nőtt fel közöttünk, szerettük, játszottunk vele és bálványoztuk.

Áldott jó szive volt. Utolsó krajezárt oda adta a koldusnak. Télen prémes, drága felöltőt adta le magáról az iskolában egy didergő leánynak. Vidd haza! nekem majd vesz a papám, mert ő gazdag ember. És Milike haza ment a hidegben. Meghült, ágyba fektették, s két hétig itta a keserű theákat, de nem tett szemrehányást senkinek.

Tizenhárom éves korában hosszú ruhát kapott és voltak szivügyei. Tizenöt éves korában már bálba járt, super-t tánczolt reggelig.

Ha tíz óraker végig ment a korzón, elegáns urak üdvözölték, szívesen „csókolták kezeit“, s a Milike büszke volt, hiszen már neki is csókolnak kezét. Mamájával, aki még mindig fess asszony, állandó látogatói voltak a képtáraknak, az akadémiai tleseknek. Divatos csipkéi előhírnökei voltak az őszi szezonnak. A téli nagy bálokön nevével kezdődött az „ott voltak“ névsora, s bálul-

ták legújabb szabásu, elegáns toilettejüket.

A papa pedig, mint egy szükséges, de előtérben felesleges egyéniség, egy csendes sarokban ült és számolta, mennyijébe kerül a ma esti dicsőség, mikor jár le a váltó.

Bálványozták, szerették a Milikét, de nem merre elvenni senki. Olyan fenséges, szép és büszke volt, hogy alig bátorkodtak megközelíteni.

Egy szép napon, mert az ilyenek rend szerint szépek, eltűnt közülük. Egy fes huszártisztról is szólt az ének, de az ilyenkor mellékes.

A boldogság talán nem tartott sokáig. Szegényke az ideálban csalódott; az is olyan simplex ember volt mint a többi, akiért kár volt ott hagyni a szülői házat. De büszkesége nem engedte többé visszatérni oda, a honnan kiindult. azután meg nagyon megkedvelte a nagyvilági levegőt is.

Sokféle előnye közül csak szépségét tudta érvényesíteni. Hangja ugyan már nem csendgett valami tisztán, hanem szépségeért elnézték a gixereket és bőven tapsolt neki a hódoló közönség. A színpadon jól érezte magát. Amire mindig vágyott, ami édes álma volt, az beteljesült: ünnepelték, elsőrangú művésznők sorában emlegették és ez elég volt neki, ez boldoggá tette.

A virágkoszorúk, a bókók elbódították. Érzéketlen volt minden iránt, csak a publikum tapsai szongták örökké fülében.

Amidőn a színpadon felkerestem, alig ismert reám; talán kicsinyelt, talán nem akart emlékezni a multra?! Megváltozott egészen! A lelke lassanként kifáradt a munkában; nehezebb esett az új szerepeket tanulnia, azután megkezdett már fogvatkozni bájaiban, ámbár a szépítő szerek sokat eltakartak. A közönség újabb valamiért rajongott és felfedezett egy viruló, pezsgő vérű primadonát.

Milike érezte ezt a változást. Eleinte rosszul esett neki, sirt sokszor éjjeleken át. De nem tudott magán segíteni, mert a korrall és a közönséggel küzdeni nem lehetett.

A régi dicsőség eltűnt. A dicsőfény foszladozni kezdett, a lapok pedig olyasmit sutogtak, hogy az ünnepelt Milike már helyet adhatna az utána jöttnek, az ifjabb nemzedéknek.

És helyt adott. Hiába várták a főpróbára. A premiere elmaradt nélküle.

Felé se ment többé a színpadnak. Nem bírta volna el a mellőzést, a kicsinylést. Ő, aki mindig dicsőségre vágyott, nem tudott második lenni.

És azután lekerült a napirendről; elfeledték őt is hamar. Helyét, nevét hamar elfoglalta a másik.

A gráci főtéren egy elegáns divatüzletben élénken tracsolnak a lányok. A császári színházban premiere volt tegnap; kritizálják a művészeket, művésznőket. Milike, a letűnt nagyság, közönyösen hallgatja a diskurzust. Képzetelemben visszatérnek a mult emlékei, az első siker, a lámpaláz, s hirtelen oda fordul a lányokhoz: „A főszerepet különben játszottam volna!...”

Irtá: Jenő.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Czirner és Lingner.

Czirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt

35 krig méterenkint — japáni, chinai stb. — a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes HENNEBERG-selymet 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, esikos, kockázott, mintázott damasztot stb (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázzal stb.) a megrendelt áru postabér és vamentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G. (es. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

FONTOS

minden háztartásban az

„ACETINE“

10 szerez boreczet-kivonat!

Ezen boreczet-kivonat minden fűszerkereskedésben kapható s kilencszerez tiszta vízzel való hígítás után 10 deka boreczet-kivonat 1 liter kifűző, jóízű boreczetet ad.

Csekély 12 krajczárért érdemesnek mutatkozik, hogy minden háziasszony kísérletet tegyen e kivonattal.

746 2-5

Üzlet-eladás!

Gyulafehérvárt a főtér legélénkebb helyén egy jó forgalmu, 40 év óta fennálló

fűszer-, vas- és nürnbergi-áru üzlet

haláleset miatt jutányos feltételek mellett szabad kézből azonnal eladó. Eladásra kerül továbbá egy főtéri és egy tövisutcai ház.

Bővebb felvilágosításokat szóval vagy levélileg ad dr. Mayer Ödön ügyvéd Gyulafehérvárt. 745 2-3

Csiraképes tojások

valódi Brahma-tyukoktól egy drb 15 kr., Hollandi fekete nagy fehér bubosoktól egy drb 25 kr., Houdansiaktól 1 drb 25 kr., valódi Stajer tyukoktól egy drb 10 kr., Ezüst padualaktól egy drb 30 kr., Hosszu nyakuaktól egy drb 30 kr., Pulykától egy drb 30 kr., Ezüst Wyandottes tyukoktól egy drb 30 kr., Olasz tyukoktól egy drb 30 kr., Törpe tyukoktól egy drb 30 kr., Cochinchinalaktól egy drb 25kr., Erdélyi csupasz nyakuaktól egy drb 20 kr., Dorkinglakból egy drb 25 kr., Yokohamailaktól egy drb 50 kr., Emdeni órlási libáktól egy drb 1 frt., Pekingi ruezáktól egy drb 20 kr., nagy Stajer ruezáktól egy drb 20 kr.

Alólírott fennmájánlott csiratőjásokat csakis nemes faju állatoktól szállítom, a melyek már többször kitértve lettek és jótállók azok valódiságáról.

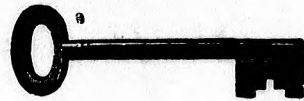
PAULY MAX

Köflach (Steierország). 5-6

Schicht-féle szin-szappan

Törvényszékieleg belajstromozott

védjegy:

Igen jól van szárítva,

kitűnően tisztító,

igen takarékos a használatban,

kezeség mellett tiszta és ártalmatlan a fehérnemű és kéznek, egyáltalában a legjobb, ami a szin-szappanból van.

Senki sem bánja meg a kísérletet.

Kapható Nagy-Enyeden: Ifj. Lázár Károlynál.

701 16-20

40000 korona
alaptőke.

A marosujvári

Takarékpénztár Részvénytársaság

40000 korona
alaptőke.

Marosujvart, Király-utca 21. szám (Szentpétery-ház)

alatti üzlethelyiségében kedden és pénteken d. e. 11-1 óráig elfogad betéteket betéti könyvecskék ellenében 5¹/₂%-al; a 10% tőkekamat-adót az intézet fizeti.

Kölcsönöket ad: jelzálogra, kezeségre, váltókra, érték-papírokra mérsékelt kamatláb mellett.

Maros-Ujvart, 1896. június hó.

750 2-10

40000 korona
alaptőke.

Az igazgatóság.

40000 korona
alaptőke.

Girner és Lingner

Jroda: Fötér 38. sz.

Papirzacskó- és Pénztári tömb Gyár, Könyvnyomda

vállalat

Nagy-Enyeden

Telefon-sz. 5. és 6.

Újdonságok

mindig nagy választékban

Modern berendezése, dús
fölszerelése s jeles mun-
ka-erőinél fogva képes
az erdélyrészi hasonnemű
vállalatokkal versenyezni
ugy az árak, mint a mun-
kák kivitele tekintetében.

öt gyorsajtóval működik

A nyomda

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

A „Közérdek”

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike a vidék leg-
elterjedtebb lapjainak, s mint ilyen,

 hirdetések közlésére
kiválóan alkalmas.

Aki tehát olcsón s biztos sikerrel akar hirdetni,
forduljon bizalommal lapunk kiadójához.